

PIYYUT: Encyclopedia Judaica

In ancient times, the *piyyutim* were intended to replace most of the set versions of prayer and to serve as substitutes. They ensured variety of the obligatory prayers, mainly on Sabbaths and festivals. In a later period, when the prayers became fixed, sections of *piyyut* were interspersed in certain places within the set pattern of the prayers. Naturally, most of the very extensive *piyyut* literature is devoted to the adornment of the major holy days. However, during the early Oriental (eastern) period of the history of the *piyyut*, liturgical compositions were also produced in great abundance for regular Sabbaths, for simple fast days, and even for weekdays. Obligatory prayers were also embellished with special sets of *piyyutim* for private occasions, such as weddings, circumcisions, and mourning.

Types of Piyyut

Piyyutim can be divided according to their liturgical purpose into a number of categories, differing in their histories and development, their structures, and their distribution. In different periods, certain types of *piyyutim* were more prevalent than others.

The earliest and most important types of *piyyut* are the *kerovah* and the *yozer*. The *kerovah* is designed for inclusion in the *Amidah* prayer, while the *yozer* belongs to the benedictions before and after the **Shema* in the **Shaharit* service.

The *kerovot* divide into a number of secondary categories, according to the types of *Amidah* to which they are attached: the *kerovah* of the daily *Amidah* is called *kerovat Shemoneh Esreh* because of the 18 blessings in that *Amidah*; that of *Musaf* or *Ma'ariv Amidah* for Sabbaths and the holy days is called *shivata* because of the seven blessings in these *Amidot*; while that of the *Shaharit Amidah* of the Sabbath and holy days, which include a *kedushah*, is called *kedushata* (in ancient Erez Israel, *kedushah* was said on Sabbaths and festivals only in the *Shaharit* service). Each of the types of *kerovah* has its own structural characteristics. The *kerovah*, mainly the *kedushata*, is thought of as the dominant type of ancient *piyyut*.

The *yozer* is combined from several types of *piyyut*, according to the structure of the permanent prayers replaced or embellished by *piyyut*. The *yozer* enjoyed great circulation mainly in the second period of Oriental *piyyut*, between the seventh and eleventh centuries. Parallel to the *yozerot*, which were intended for *Shaharit*, there are also, during this period, *piyyutim* of *Ma'ariv*, intended to adorn the blessings before and after the *Shema* in the evening service. This type of *piyyut*, however, was never widely employed.

*The entry lists (in alphabetical order) some 500 paytanim.

Translated by Rabbi Dr. Joseph Marcus

O God, when Thou didst march forth to smite Egypt Thou didst pierce their hosts and didst destroy their strongholds. Thy people Thou didst redeem to the sound of the harp and the zither. Thou didst free them and sift them out as fine flour is purified. Thou hast dashed to the ground the multitude of Bubastis (Egypt); desolate it lay to the ground, afflicted with empyema. The forsaken one, wallowing in blood, shone again, strengthened and refreshed through bathing and washing. Even before the bitterness of bondage was removed from the afflicted, salvation had already sprouted for them who are guarded as the apple of His eye.

Even before Thou didst crown them with a soul-restoring Torah Thou didst bestow upon them the gift of the Sabbath

When the prisoners were about to go forth from prison to freedom; when to those who were plunged in the mire miracles shone forth. Thou didst invigorate them with a statute of rest and refreshment which had been ordained even before the soul restoring Torah. With its meaning and signification Thou didst command it at Marah, that its pure law should be understood and fulfilled. The holiness thereof should be established by remembrance and observance, with songs of thanksgiving and praise. Great judgments Thou didst execute in Egypt, and didst stretch out a tent whose pegs are never to be pulled up.

The loathsome have vanished, in wrath they were crushed; terror seized Edom and Canaan.

My Savior, my Glory, my Fortress and Refuge takes a stand to fight my aggressor. He protects me with His wings, the Lord, my Banner, requiting and exacting the judgment due to me. When His lamp shone over my head. He rode on a swift cloud to snatch me away from affliction. He destroyed the fortress of my excruciating tormentor, and He, my Provider, led me to His remote shelter. Front His Holy Dwelling He bandaged my wound, and caused me to draw waters from the fountains of salvation.

He taught me to rest from all trouble on the Sabbath, and He granted me the enjoyment of the heritage of Jacob my father.

אֱלֹהִים בְּצַעֲדְךָ הַכּוֹת פְּתָרוּס.
 בְּתַקֶּת חֵילָם מִבְּצָרֵיהֶם לְהָרוּס.
 גְּאֵלְתָּ עִמָּךְ בְּנִגְּלָה קִתְרוּס.
 דִּרְרָתָם וְהִבְרַרְתָּם פְּסוּלֹת לְרוּס:
 הִגְרַתָּ לְגַי הַמּוֹן פִּיבְסָת.
 וְנִקְתָּה לְאָרֶץ בְּטָרְיָה נַחֲבָסָת.
 זְנוּחָה זָרְחָה בְּדָם מִתְבוֹסָסָת.
 חֲלָצָה וְנִגְהָצָה בְּרַחֲיָצָה וְתִכְבוֹסָת:
 טָרָם מְרוּר מִמְעֻנִים יִשְׁבָּת.
 יְשׁוּעָה צְמַחָה לְנִצְוֹרֵי כְּבַבָּת:
 כְּתַרְתָּ כְּלִיל לְנֶפֶשׁ מְשִׁיבָת.
 לְשַׁעֲבֵר קִדְמָתָה מִתֵּן שַׁבָּת:
 מִמְסָגֵר אֶסִיר בְּצֵאתָ לְחוּפָשׁ.
 נִתְנוּסָס נָס בְּטְבִיעֵת רָפֵשׁ.
 סִגְבָּתָם חוּק מְרֻגוּעַ וְנוֹפֵשׁ.
 עֲרוּךְ תַּחֲלָה לְמְשִׁיבַת נֶפֶשׁ:
 פְּרוּשׁוֹ וְטַעְמוֹ צְוִיתָ בְּמָרָה.
 צַחְצוּחַ דָּתוֹ לְהִבִּין וּלְגוֹמְרָה.
 קִבִּיעֵת קִדְשָׁתוֹ בְּזִכְרָה וְשִׁמְרָה.
 רוֹן לְהַפִּיק בְּתוֹדָה וְזִמְרָה:
 שְׁפָטִים גְּדוֹלִים עֲשִׂיתָ בְּצוּעַן.
 שְׁפָרְרָתָה אֶהֱלֵ בְּלַ יִצְעוּן:
 תַּעֲוִבִים פָּסוּ בְּאָף לְהַכְנִיעוּן.
 תִּקְפָּה חֲרָדָה בְּעַמְלָק [בְּאֵדוּם] וַיִּכְנַעוּן:
 יִשְׁעֵי וַיִּכְבְּדוּ מִשְׁגִּבֵי וּמְנוּסֵי.
 וַיִּצַּב לְרִיב עַל אוֹנְסֵי.
 סוֹכְכֵי בְּאַבְרָתוֹ יְהוָה נָסֵי.
 פוֹרַע וְגוֹבָה דִּין קִנְסֵי.
 בָּהֱלוּ גֵרוֹ עָלַי רֵאשִׁי.
 רָכַב עַל עֵב קַל מְעוּנֵי לְגִרְשִׁי.
 שַׁחַת מִבְּצָר מִחֲלִישֵׁי וְחוֹרְשִׁי.
 מְלוֹן קִצּוֹ נַחְנִי דוֹרְשִׁי:
 וּמִמְעוֹן קִדְשׁוֹ חָבַשׁ כְּאֵבִי.
 אֶדוֹן מִמְעִינֵי הִישׁוּעָה הַשְּׂאִיבִי:
 לְמַדְנִי לְנוּחַ בְּשַׁבָּת מִהַדְּאִיבִי.
 לְהֵאֲכִילִי נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִי:

<p>זָד שׁוֹכֵן מְעוֹנָה קוֹמִים קָהַל עֲדַת מִי מִנָּה בְּקִרְוֹב נִהַל נִטְעֵי כֹנָה פְּדוּיִם לְצִיּוֹן בְּרִנָּה</p>	<p>חֶסֶל סְדוּר פֶּסַח כְּהִלְכְתּוֹ כָּכַל מִשְׁפָּטוֹ וְחֻקְתּוֹ כְּאֲשֶׁר זָכִינוּ לְסִדֵּר אוֹתוֹ כֵּן נִזְכָּה לַעֲשׂוֹתוֹ</p>
--	--

<p>Thou didst come down to save Thy people, to acquaint them with Thy pleasant path. Thou didst turn Thy steps to the standing ruins, to crush the tyrants in Thy wrath. And when the multitude of spoilers was consumed, and the leaders as well as the hosts were destroyed, the time of love approached, and salvation sprouted for the friends of God. When the secret resolution went forth from His Dwelling that the despondent people should march forth to refreshing freedom, then hastened to the captives the messengers, the twin pair of a roe-deer (Moses and Aaron). They met the chief of the palace preparing the royal banquet: "Whoever enters before the king must have gifts precede him!" At the gates of Egypt stood these ambassadors. They who pluck salt-wort with worm-wood (mean court flunkies) gazed in astonishment, for they had neither handful nor stalk (present). The arrogant king treated them contemptuously; he rose and mustered his legions: "Let those with gifts enter first, and these at the very last!" Then asked the deaf cobra (Pharaoh): "Concerning whom do you come and In whose name?" They answered him: "You crooked, uprooted one, God will utterly snatch the slaves from you!" The insolent tyrant resisted in his perversity: "What have I to do with Him? Why should I obey His voice? Not even a gift did He bring me, like a beggar leaning on his staff!" He then looked over the roster of his idols, to see if He had power in His hands. They (Moses and Aaron) approached him with authoritative words: "One does not seek Him among the corpses! You fool, destined for wrathful chastisement, what business has a priest (God) in a graveyard? With the fulfillment of His words will the mighty Master become known! He who is robed in righteousness has girded Himself to requite your evil practices, O you cruel tyrant!" He perverted the way of the violent man, his mischief recoiled on his own head. Locusts, hail, coals of fire He showered down upon the master magicians; down they sank and crumpled up, like hissing serpents gasping for the dust of the earth.</p>	<p>וַיֵּרְדָּתָּ לְהַצִּיל עַמְּךָ. לְהוֹדִיעֵם אֶרֶח נּוֹעַמָּךְ. לְמִשְׁאוֹת תְּרִים פְּעַמְיָךְ. לְהַכְנִיעַ רוּדִים בְּזַעַמְךָ: וּכְהֵתִם הַמּוֹן שׁוֹדְדִים. כָּלוּ שָׂרִים וְגִדּוּדִים. וְהִגִּיעָה עֵת דוּדִים. צְמַחָה יְשׁוּעָה לִידִידִים: סוּד כִּיצָא בְּהַנּוּיָה. צֵאת עֲגוּמִים לְרוּיָה. נִחְצוּ צִירִים לְשִׁבְיָה. שְׁנֵי תַאֲמֵי צְבִיָּה: פְּרוֹס כְּרָה שֶׁל מֶלֶךְ. אֲרַעְהוּ לְשׂוֹר פֶּלֶךְ. כָּל הַבָּא לְמֶלֶךְ. אֲשַׁכֵּר לְפָנָיו מִהַלֶּךְ: בְּשַׁעַר בֵּית כְּסֻלוֹחַ. נֹצְבִים מִלְאֲכֵי שְׁלוּחַ. נִסְתַּכְּלוּ קוֹטְפֵי מִלוּחַ. בְּאֵין קוֹמֵץ וְקִלוּחַ: רָהַב לִבָּב גְּנָה. לְלִגְיוֹנָיו קִפֵּץ וּמִנָּה. יִכְנַס הַבָּא בְּמִנָּה. וְאֵלֶּה לְבַד בְּאַחֲרוֹנָה: שָׂאֵל פֶּתֶן חֲרָשׁ. מִי נִדְרָשׁ וְהַדּוֹרֵשׁ. הַשִּׁיבוֹהוּ הַפֶּךְ מִשׁוֹרֵשׁ. כְּלָה גָרֵשׁ יִגְרָשׁ: מִרְד זֶד בְּעֵקוּלוֹ. מֵה לִי וּלְקוּלוֹ. וְלֹא הִרְצִנִי בְּשִׁקְלוֹ. כְּנִשְׁעֵן עַל מִקְלוֹ: וְאֵז צִפָּה בְּאֵלִילִים. הֵיִשׁ יָדָיו גְּלִילִים. צָגוּ עָלָיו בְּפִלִילִים. אֵין פְּנוֹת בְּחִלְלִים: אֵוִיל מוֹכֵן לַעֲבָרוֹת. מֵה לִכְהֵן בְּקִבְרוֹת. הֲלֹא בְּתַכֵּל הַדְּבָרוֹת. נוֹדַע בְּעַל גְּבוּרוֹת: לוֹבֵשׁ צֶדֶק נֹאזֵר. לְהֵשִׁיב גְּמוּל לְאִכְזֵר. הַפֶּךְ דְּרָךְ אִישׁ וְזָר. עֲמָלוֹ בְּרֵאשׁוֹ חֲזָר: חֲנַמֵּל בְּרֵד וְרִשְׁפִים. זִלְעַף בְּעַלֵי כְּשָׁפִים. קָרְסוּ כְּרַעְו כְּשׁוּפִים. עֲפַר אֶרֶץ שׁוֹאֲפִים:</p>
---	--

אליעזר בירבי הקלירי: יוצר לפרשת החודש

קרובות. האץ חוזר החפלה עד מלך עוזר ומושיע ומגן, ואח"כ מתחיל כאן.
 מן. מסוד הקמים ונבונים. ומלמד העת מבינים. אפתחה
 פי בשיר ורגנים. להודות ולהלל פני שוכן מעזנים:

אתית עת הודים בגעה. באחת ועשר פוט נגעה. גישת צקון מכפל
 בפגעה. דלג פעם וזאת רגעה: השגים עפר מחרד ארבות. והתל ארד
 בתכם תערוכות. זמן קפץ עשות רבות. חדשים וגם ישנים להרבות: מש
 וידא ועדן שנה. יקץ בישון וער במשנה. מ' ככר ודפק בפתיחי ישנה.
 לחפשה בראשון לחדשי השנה:

לי עוד התגנון. בפסוק ונגון. מ' בגונגך לבנון. במגנת ינון: פרך
 אפה יי, כגן אברהם: אחה גבור עד להחיות סחים.

מרימי על עגלה להלאות. מכאב הגמה להראות אות. נאקה החישה
 קין הפלאות. גתצו למאתים (ועשר) ארבע מאות: שיה המסכך לעקד צור.
 סים זכרו בפקד נצור. עמוסים באתיו לעת בצור. עדימו לשי יהי עצור:
 פלא עשות נגד אבות. פץ מבעשר לאסרו בעבות. מ' צליחת ירדן בו
 להתוות. צפית שיה לבית אבות:

טוב, הקנה. החלילם, הגניהם. שבתו להעיר כמורא, נכ"י גורם שבתו האירה. תנוח קריעה
 וכו', נכ"י גורם תנוח קריעה ומכה להגבירה.
 בעדה, כחצר הניעה. באחת ועשר, נ"י טכות ואחת ענהן היא טכות ככרות חסונה כנגד כולן. שוט,
 מלרים, כי פוט אח מלרים (נראית י', ו'). צקון מכפל, חפלת האבות יאני מערת מכפלה. דלג פעם, דלג
 גיטל בן הוא ככל כ"י וד"י, והשירוש, כענין פע"ם שהוא ק"כ שנה דלג הקנה על הגזרה אל ד' טחוח
 שנה והחסדים על ר"י שנה. ונקט כל' דלג ע"ה מדלג על ההדים (זיר כ', ח') וכתרגומו. עושר, הקנה
 ע"ה זיר כ', ט'. ארד, ארוכה ורפואה. בתכם הערוכות, מל' מתוספת נדטיך (יחזקאל ע"ו, ו') אז
 דרשו חז"ל על הערוכות דם מפת ומילה אשר נוכחם נגאלו. והנה כמו שכתבנו מן כלל תפיל ע"ו,
 בן כננה מן כסם תפס. לכנון, נה"ט. ינון, הטעיה. עגלה, ישראל (הושע י', י"א). מכאב הגמה, ל' הגה
 ר"ל נבאח שהיה להם דברת למטה להאמות חות ולהוליאם. נחצו, נטהרו וכתקלרו. סים, הושם. בצור,
 מרה. לשי יוד עצור, ר"ל שחצו קרבן זה קודם לחתם מטלרים. צליחת ירדן בקיעת הירדן שהיתה נס

לך עוד נקשׁיבָה . מַפְעֵינִי הַיְשׁוּעָה נִשְׁאַבָּה . י' שִׁשׁוֹן יִשְׁעָה הַשְׁיבָה .
וּבְתַחֲתֵית גִּשְׁם גְּחֻשְׁבָּה: פְּרוּךְ אַתָּה יי, מְחִיָּה הַמֵּתִים:

קִיחַת עֲלִית עֶקֶד . הִיא נִצָּבָה בְּפִקֵּד . תּוֹיכַת בְּתָרִי שְׁקֵד . רִשְׁפֵי לֹוד
לְיֵקֵד: רַחֲשׁ יִשְׁגִּים בְּעֶרְב . דָּם הַבּוֹסָה בְּעֶרְב . גֵּזֶן חֹשׁ וְקֶרֶב . לְעוֹרֵר
בְּתַנְיִן קֶרֶב: שְׂמֹעַ מִכֶּסֶת פְּסָחִים . אֲשֶׁר בְּפִי פְסוּחִים . הִיא צְמָתָה בְּסִלּוּחִים .
לְהַצִּיחֵם בְּקוֹצִים פְּסוּחִים: תְּרַפִּים בְּרִי לְמַעַט . מְנוּיִי מְתִי מְעַט . י' הַתְּקֵךְ
הַדְּרַת מִלְךְ מְלָה־מְעַט . הָרִשֵׁם לְהַפְנֹת בּוֹאֵם יְמַעַט:

היא כיו"ד בניסן (יהושע ד' י"ט). קיחת עליח עקד, עקדת ילחק. תויכת בתרי שקד, נכרית בין הנמרים
אשר נחר שם אנרהם את הנמרים בתוך. לוד, מלרים וכן כסלוחים (נראשית י', י"ג). כסו פסוחים, ל'
חכמו על הזה (שמות י"ב, ד'). תרפים, אלילי מלרים שהם ענדו את הזה. בואם יסעט, שעות י"ב, ד'.
אסופי הר צור, הר הטוריה, וכנוי לכה"ע אשר ישנו שם סנהדרין הגדול. שלשח אוחוח, כמאמר חז"ל
בסנהדרין י"א, על ג' דברים טענרין את הזנה, על האניכ ועל פירות האילן ועל התקופה. הרום אשר
פָּנֵי וְהַדְּשִׁי כִהִיּוֹם הוּהוּ וכו' כו היא הגרסה הנכונה. בגרש, בשלמותו.